

Raport cumulativ privind mersul dezbaterilor pe platforma MediaForum.md. **Țintește în presă!**

Iulie 2018 – Iunie 2019

Date generale

În perioada iulie 2018 – iunie 2019, la compartimentul **Țintește în presă!** s-au desfășurate trei dezbateri. În calitate de moderatori au fost invitați reprezentanți societății civile, activiști cunoscuți pentru pozițiile lor civice sau lideri de opinie. Aceștia au comentat prestația jurnaliștilor în anumite situații de actualitate.

1. *Avem o opinie și facem din ea o știre sau despre Publika TV la #OccupyGuguta*

Scriitorul și activistul Vitalie Sprânceană a analizat responsabilitățile jurnaliștilor, prin prisma unui exemplu ce l-a vizat personal: comportamentul unei echipe de filmare de la postul de televiziune Publika TV în timpul unui protest al mișcării OccupyGuguta. **Moderatorul a descris situația de la fața locului și, analizând acțiunile jurnaliștilor de la Publika TV, a ajuns la concluzia că ei aveau o opinie formată (probabil, cineva în redacție scrisese deja și scenariul știrii) și au venit în Grădina Publică să... facă o știre în baza acestei opinii.** De asemenea, el a rămas contrariat de faptul că jurnaliștii nu au dorit să comunice în niciun fel cu cei de la #occupyguguta. Or, potrivit Codului deontologic, jurnalistul solicită opinia tuturor

părților relevante pentru subiect și face o distincție clară între fapte și opinii și nu-și prezintă propriile opinii drept fapte.

Opiniile comentatorilor au fost dintre cele mai diverse, însă majoritatea au condamnat încălcarea de către jurnaliști a deontologiei jurnalistice. În opinia lui Rosian Vasiloi, autoritățile de reglementare în domeniul media la fel au ignorat aceste derapaje de la codul de etică și deontologie a jurnalistului, dar și a legislației în vigoare, astfel se fac complice la aceste situații. El a mai precizat că societatea civilă trebuie să exercite presiuni civice și asupra autorităților, dar și acestor instituții media, inclusiv prin boicot.

Moderatorul a concluzionat că, în comparație cu situația de acum 10 ani, vremurile actuale sunt mai complicate. „Dincolo de schimbările politice și cele tehnologice, marea schimbare sunt banii mari care au venit în presă odată cu oligarhia. Adică, au început să vină bani murdari care nu sunt legați de profesionalismul jurnalist, ci de ”dedicația” jurnaliștilor pentru un post”, a mai precizat activistul. Sprânceană a amintit despre necesitatea creării unui sindicat al presei, pentru care militează de vreo trei ani, însă nimeni nu ar fi reacționat la aceste discuții. Moderatorul a mai recomandat ca redacțiile de știri să fie strict separate de cele politice și de opinie.

2. Și ce-ar fi de n-ar fi... legitimarea media a unor pseudo-evenimente și eroi?

În cadrul acestei dezbateri, Sorina Ștefârță, fostă jurnalistă și directoare a Școlii de studii avansate în jurnalism, a analizat fenomenul pseudo-știrilor, cum pot fi deosebite acestea de știrile adevărate și cum să ne dăm seama că promovăm niște evenimente care de fapt nu reprezintă știri, în modul în care ne intersectăm cu ele. Moderatoarea a venit și cu un exemplu: concertul pe care urma să îl susțină la Chișinău interpreta din Rusia Valeria. În opinia ei, un asemenea anunț nu este știre, dacă nu plasăm informația în contextual potrivit, nu aflăm detalii despre această interpretă, relația ei cu șeful statului, cine achită pentru eveniment etc. În aceeași galerie se înscriu pseudo-știrile bazate pe declarațiile mai mult sau mai puțin deocheate făcute de politicieni și care nu se referă la o problemă de interes public, ci sunt mai mult niște reglări de conturi „colegiale”, mai crede moderatoarea. Ștefârță a mai propus ca jurnaliștii să ignore un subiect pe motiv de politică editorială, chiar dacă pe moment „doare” și ar putea duce la mai puține

vizualizări. După un timp, însă, s-ar putea să realizăm că, prin omisiune, am evitat să facem jocul unor falși eroi și, astfel, să-i legitimăm.

Comentatorii, consumatorii de media, au fost de acord cu propunerea moderatoarei și cu remarcile ei, pe când unii jurnaliști au întrebat cine este, totuși, în măsură, să decidă dacă trebuie sau nu de neglijat un anumit subiect? Prezența unui background „mustos” și documentat este obligatoriu pentru orice subiect selectat să fie tratat ca știre. Moderatoarea a precizat că este adepta ideii că o echipă editorială poate avea o anumită opțiune politică asumată la nivel colectiv - important este să o facă publică din start, iar instruirea continuă este esențială pentru presă, oricât de geniali s-ar crede. „Rămân convinsă că este și datoria, și în puterile noastre, ale celor din media, să-i oferim publicului un material mai profund, prin care să îl motivăm și să îl ajutăm să înțeleagă fenomenele”, a concluzionat moderatoarea.

3. Jurnaliștii în timpul crizei politice. Top trei concluzii

În cea de-a treia dezbatere la acest compartiment, cunoscuta activistă Vlada Ciobanu a analizat comportamentul jurnaliștilor în perioada crizei politice de la începutul lunii iunie 2019, și a formulat trei concluzii relevante. Activitatea mass-media a fost marcată, în primul rând, de hărțuiri și atacuri verbale, iar zilnic erau știri despre reporter atacați, care părea déjà un lucru firesc. O altă problemă pe care a identificat-o activista, este terminologia confuză folosită de jurnaliști. Reporterii calificau diferit evenimentele, dar și cele două guverne care activau concomitent. Din cauza că evenimentele din Republica Moldova erau reflectate și de presa internațională, și nu avem informație destulă și operativă în limba engleză pentru comunitatea internațională, redacțiile din exterior au admis mici interpretări greșite. Informarea cetățenilor s-a rezumat la prezentarea unor știri scurte, fără a oferi o imagine de ansamblu, cel puțin, la sfârșit de zi.

În comentarii, jurnalistul de la TV8, Sergiu Niculiță, care a reflectat pe îndelete evenimentele din acele zile de criză, a menționat că nu trebuie să așteptăm de la guvernare să ne apere de agresiunea protestatarilor, ci trebuie să ne unim, să fim solidari și să avem grija reciproc unul de altul, ceea ce și s-a întâmplat când colegii de la alte media au filmat cazurile de agresiune, iar mai apoi le-au publicat în presă. Tinerii trebuie să se informeze din mai multe surse și să gândească critic.

Moderatoarea le-a recomandat, mai ales tinerilor jurnaliști, să facă meet up-uri la care să discute post-factum despre cum a fost prezentată criza, ce poate face guvernarea pentru a preveni astfel de abuzuri, ce pot face jurnaliștii pentru a acționa împreună când sunt astfel de abuzuri, care este limbajul folosit și, poate, să stabilească în situații de criză un mecanism bazat pe voluntariat de traduceri în engleză pentru mass-media occidentală.

Recomandări

Principalele recomandări făcute de moderatori la rubrica Țintește presa! sunt:

- boicotarea instituțiilor media care ignoră preverile Codului Deontologic sau dezbateră publică a derapajelor deontologice;
- crearea unui sindicat al presei care să apere breasla;
- alegerea cu grijă a informațiilor care pot deveni o știre, prin cercetarea contextului și identificarea interesului pentru public;
- tinerii jurnaliști să se întrunească în meet up-uri la care să discute post-factum despre cum au fost prezentate evenimentele majore în presă;
- stabilirea unui mecanism bazat pe voluntariat de traduceri în engleză pentru informarea mass-mediei occidentale în situații de criză.